

SYLABUS PŘEDMĚTU – PREZENČNÍ STUDIUM

Slezská univerzita v Opavě					
Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné					
Platnost akreditace do					
Kód studijního předmětu	PMPE	Kód katedry	FIN		
Název studijního předmětu	Měnová politika Evropské unie Monetary Policy of European Union Geldpolitik der Europäischen Union				
Typ zařazení předmětu do studijních programů	Povinný (A): HPSBP-FI, HPSBP-EI Povinně volitelný (B): HPSBP-BA		Doporučený ročník/semestr	3/5	
Jiný způsob vyjádření rozsahu					
Rozsah studijního předmětu	2+1	Hodin za týden	3	Počet kreditů	4 ECTS
Způsob zakončení	zápočet				
Forma výuky	přednáška, seminář				
Rozsah konzultací (soustředění)					
Podmínky absolvování předmětu	Povinná účast na seminářích 25 %. Seminární práce, diskuze, průběžný test, závěrečná písemná zkouška.				
Návaznost předmětu	podmiňující	Předmět může být zapsán nezávisle na jiných předmětech.			
	vylučující				
Vyučující	interní	Ing. Stanislav Matuszek, přednášející			
	externí				
Stručná anotace předmětu					
Předmět aplikuje poznatky o monetární politice a monetárních procesech na vývoj v zemích Evropské unie a v Eurozóně. Podává ucelenou orientaci v problematice měnové integrace zemí EU, seznamuje posluchače s institucionálním rámcem jednotné měnové politiky ECB, jejími nástroji a operativními procedurami, možnostmi a důsledky. Vytváří nezbytné základy pro analýzu strategie, cílů a efektů monetární politiky ECB, včetně jejího vlivu na vývoj klíčových ekonomických veličin.					
Struktura výkladu					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Etapy měnové integrace v Evropě 2. Teoretické zázemí koncipování měnové unie 3. Institucionální a právní rámec měnové unie. Eurosystem, ECB a ESCB 4. EU, Eurozóna a jednotná monetární politika – I. 5. EU, Eurozóna a jednotná monetární politika – II. 6. Strategie monetární politiky a monetární politika centrálních bank 7. Monetární politika ECB 8. Cíle a nástroje monetární politiky ECB 9. ECB a operace na volném trhu 					

10. Pohotovostní facility ECB

11. Eurosystém a minimální rezervy

12. Krátkodobá a střednědobá kritéria monetární politiky

13. EU, Eurozóna a monetární politika zemí mimo Eurozónu

1. Etapy měnové integrace v Evropě

Pokusy o měnovou integraci v 19. století. Měnový vývoj a spolupráce na přelomu 40. a 50. let. EHS a ES v 60 a 70. letech. Wernerova zpráva. Evropský měnový systém, mechanismus směnných kurzů, ECU, úvěrový mechanismus. Evropský fond měnové spolupráce. EMS v 90. letech, Delorsova zpráva, důsledky Maastrichtské smlouvy, plán zavedení společné měny. Završení měnového sjednocení - euro.

2. Teoretické zázemí koncipování měnové unie

Hlavní teoretické přístupy. Teorie optimální měnové oblasti. Měnové bloky a jednotná měna. Měnový prostor, rizika měnové unie. Výhody a nevýhody zavedení jednotné měny, přínosy a náklady EMU. Fáze zavedení euro. Měnová oblast euro na počátku 3. stupně. Klíčové charakteristiky eurové oblasti (velikost ekonomického prostoru, míra vnější otevřenosti ekonomiky, finanční struktura). Monetární a finanční vývoj eurové měnové oblasti na přelomu let 1998/1999.

3. Institucionální a právní rámec měnové unie. Eurosystém, ESCB a ECB

Smlouva o ES a Stanovy ESCB a ECB. Vztahy k hlavním institucím EU (Rada ministrů, Evropská rada, Komise EU, Evropský parlament). Právní akty EU. Bankovní poradní výbor ES. Eurosystém a ESCB. Úkoly ESCB, ECB a národních centrálních bank podle §105(1), §2, §3a Smlouvy o ES). Organizační struktura ESCB, Rada ECB, direktorium ECB, Rozšířená rada ECB. Postavení národních centrálních bank. TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer systém). ERM2.

4. EU, Eurozóna a jednotná monetární politika – I.

Postavení a úloha ECB. Nutnost jednotné monetární politiky. Míra autonomie centrální banky. Institucionální nezávislost a autonomie monetární politiky ECB. Transparentnost, zodpovědnost, kredibilita, formy komunikace s veřejností (Tiskové konference prezidenta ECB, Monthly Report, týdenní bilance Eurosystému, čtvrtletní a výroční zprávy Eurosystému.

5. EU, Eurozóna a jednotná monetární politika – II.

Stanovení monetární politiky (ESCB), provádění monetární politiky (Eurosystém a ECB). Cíle monetární politiky EU a prioritní cíle (cenová stabilita a jiné cíle, cenová stabilita a devizový kurz). Výhody cenové stability. Monetární politika a fiskální politiky jednotlivých zemí EU.

6. Strategie monetární politiky a monetární politika centrálních bank

Hlavní cíl monetární politiky. Transmisní mechanismus monetární politiky. Úloha monetární strategie. Kritéria volby monetární strategie Eurosystému. Monetární politika orientovaná na stabilitu. Střednědobá orientace. Kvantitativní definice cenové stability, harmonizovaný index spotřebitelských cen.

7. Monetární politika ECB

Dva pilíře strategie ECB. Úloha kvantifikované referenční hodnoty pro růst peněžní zásoby. Cílování peněžní zásoby ECB. Měnové agregáty eurové měnové oblasti na bázi

konsolidované bilance sektoru monetárních finančních institucí. Výhledy cenového vývoje a rizik cenové stability na bázi široké palety finančních a ekonomických indikátorů (nominální a reálné krátkodobé a dlouhodobé úrokové sazby). Úloha krátkodobých konjunkturálních indikátorů při analýze cenového vývoje v eurové oblasti.

8. Cíle a nástroje monetární politiky ECB

Kvalitativní a kvantitativní vymezení cíle cenové stability. Význam cenové stability. Cenová stabilita, ekonomický růst a zaměstnanost. Obecná úprava měnově politických nástrojů a postupů ESCB. Způsob použití a intenzita využívání jednotlivých nástrojů. Obchodní partneři měnově-politických obchodů ESCB, kritéria přístupu k obchodům. Akceptovatelné refinanční zástavy (jištění), omezení a kontrola rizika. Hlavní úrokové sazby ECB: úrokové sazby pro pohotovostní facility (špičková refinanční sazba, depozitní sazba), hlavní refinanční sazba. EURIBOR a denní sazba (EONIA– euro overnight index average).

9. ECB a operace na volném trhu

Regulace krátkodobých úrokových sazeb, kontrola stavu likvidity na peněžním trhu, signalizace kurzu monetární politiky. Nástroje provádění operací na volném trhu: termínované transakce, definitivní nákupy a prodeje, emise dluhopisů, devizové swapy, termínovaná depozita. Standardní tendry, rychlé tendry, bilaterální obchody. Postupové fáze a způsoby tendrů. Lhůty splatnosti a utváření cen (úrokových sazeb). Obchodní partneři ESCB při operacích na volném trhu. Kategorizace obchodů (operací) podle cíle, frekvence a postupu: hlavní refinanční nástroj (týdenní tendry s dvoutýdenní lhůtou splatnosti), dlouhodobější refinanční obchody (měsíční tendry s tříměsíční lhůtou splatnosti), operace jemného doladování (odstranění dopadů neočekávaných výkyvů likvidity na trhu), strukturální operace.

10. Pohotovostní facility ECB

Poskytování a absorpce over-night likvidity. Obecná signalizace střednědobých záměrů (obecného kurzu) monetární politiky. Horní a dolní mez úrokových sazeb peněžního trhu. Obchodní partneři Eurosystemu, podmínky a operativní kritéria přístupu, právní charakter. Lhůta splatnosti a utváření úroku. Špičková refinanční facility. Depozitní facility. Decentralizovaná správa facility.

11. Eurosystem a minimální rezervy

Právní rámec systému minimálních rezerv ESCB. Funkce systému: stabilizace úrokových sazeb peněžního trhu, přijímání (nebo zvětšování) strukturální těsnosti likvidity. Instituce s rezervní povinností. Stanovení minimální rezervy: báze rezerv a sazby rezerv. Výpočet a držba minimálních rezerv. Úročení rezervních vkladů, průměrné plnění minimální rezervní povinnosti.

12. Krátkodobá a střednědobá kritéria monetární politiky

Statistické základy jednotné monetární politiky – cíle a požadavky. Měsíční a čtvrtletní konsolidovaná bilance. Bilance ECB. Monetární přehled (členění agregované bilance sektoru MFI). Statistické výkazy a povinnosti monetárních finančních institucí. Eurostat, HCPI, HDP. Zprostředkující kritéria a indikátory měnové politiky. Měnová báze a peněžní zásoba (M3H), úrokové sazby.

13. EU, Eurozóna a monetární politika zemí mimo eurozónu

Monetární politika zemí neparticipujících na měnové unii. Cílování peněžní zásoby,

cílování inflace a cílování devizového kurzu. Národní centrální banky zemí neparticipujících na EMU a ESCB. Integrace a konvergence v měnové oblasti, kvalitativní a kvantitativní požadavky. Zákon o centrální bance a jeho změny. Měnová a kursová politika asociovaných zemí v období před vstupem do EU a měnová politika po vstupu do EU. EMU a monetární politika ČNB. Dlouhodobá adaptace měnové a devizové politiky. CZK a EUR, režimy devizového kurzu. při vstupu do EU. Mechanismus směnných kursů ERM2. Perspektivy dalšího vývoje monetární politiky.

Povinná literatura

ECB *The Monetary Policy of the ECB*. Frankfurt: European Central Bank, 2004. ISBN 92-9181-479-2 (print), ISBN 92-9181-480-6 (online).

LACINA, L. a kol. Měnová integrace. Náklady a přínosy členství v měnové unii. Praha: C.H.Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5.

MUCHOVÁ, E. *Európska menová únia*. Bratislava: Ekonóm, 1999. ISBN 80-225-1129-3.

ŠREIN, Z. *Mechanismy hospodářské politiky Evropské unie*. Praha: VŠE, 2000. ISBN 80-7079-946-3. Kap. 1 a 10.

ZLÝ, B. *Evropská unie v přelomovém období*. 2. upr. vyd. Karviná: OPF SU, 2004. ISBN 80-7248-149-5. (Oddíl 6, kap. 22-25).

Doporučená literatura

COUFAL, L. Monetary Policy of the European Central Bank. In KULHÁNEK, L., POLOUČEK, S., ZYM, R. *Future of the Banking after the Year 2000 in the World and in the Czech Republic* (III). Karviná: Silesian University, 1998, s. 323-330. ISBN 80-7248-017-0.

DeGRAUWE, P. *Economics of Monetary Union*. 4th Ed. Oxford: Oxford University Press, 2000. ISBN 0198776322.

DRDLA, M., RAIS, K. *Evropská integrace a bankovníctví*. Praha: Computer Press, 1999. ISBN 80-7226-211-4. 133 s. Kap. 4, 6, 7, (s. 55-67, 85-114)

EMI *Convergence Report 2002*. Frankfurt: ECB, 1998. ISBN 92-9181-282-X.

ECB. *Annual Report 2002*. Frankfurt: ECB, 2003. ISSN 1561-4573.

ECB. *Monthly Report 1999*. Frankfurt.: ECB, 1999, č. 1, č. 7. ISSN 1561-0292.

ECB. *The Implementation Monetary Policy in the Euro Area. General documentation on Eurosystem monetary policy instruments and procedures*. Frankfurt a. M: ECB, 2004. ISSN 1725-714X.

FRAIT, J. Mezinárodní peněžní teorie. Ostrava: VŠB-TU, 1998. ISBN 80-7078-395-8. Kap. 12: Evropský měnový systém (s. 181-196).

GÖRGENS, E., RUCKRIEGEL, K., SEITZ, F. *Europäische Geldpolitik*. Düsseldorf: Werner Verlag, 1999. ISBN 3-8041-1812-7.

KEŘKOVSKÝ, M., KEŘKOVSKÁ, A. *Evropská unie. Historie, instituce, ekonomika a politiky*. Praha: Computer Press, 1999. ISBN 80-7226-196-7.

KULHÁNEK, L. Vede euro k vytvoření nového měnového bloku? *Ekonomická revue*. Vol. 2, 1999, č. 2, s. 105-109.

WEIDMANN, J. *Geldpolitik und europäische Währungsintegration*. Heidelberg: Springer-Physica Verlag, 1998. ISBN 3-7908-1126-2.

ZAHRADNÍK, P. Měnová politika ECB: funkce, cíle, rizika. *Finance a úvěr*. Vol. 49, 1999, č. 10. ISSN 0015-1920.

Studijní pomůcky

V rámci výuky předmětu a k jeho prezentaci na seminářích jsou využívána elektronická média.

Poznámky a výjimky